

Háború és cselédkérdés.

Tisztelt Szerkesztő!

Engedje meg, hogy »A Nő« júniusi számában megjelent, tiszta emberi érzésektől sugallt és művészi tollal megírt cikkhez, mely a cselédkérdést tárgyalja, néhány sorral hozzászóljak.

Minden sympathiám az íróval van, és ha cseléd volnék, nála szeretnék szolgálni! Látom, amint ezt leírom, mindenki megriadását — cselédsorban lenni! Valóban a legutolsó életpálya, vagy az utolsónak előkészítője. Mert a cseléd sorsának átka nem a gazda fősვნésége vagy gögje, hanem helyzetének jogfosztottsága. Az a néhány törvénycikk, mellyel a cselédkönyv ékeskedik, kiszolgáltatja a cselédet a gazda önkényének, akit megtesz bírójának és ítélete végrehajtójának egy személyben, ki őt »házfenyítékkel« — (8 napon belül gyógyuló sérüléssel) — szabadon büntetheti. E középkori csőkevény mindenre alkalmas, csak arra nem, hogy jogállapotot teremtsen. Igaz, hogy van ezen törvénynek egy szakasza, mely a gazda kötelességéről szól, de ugyan ki gondoskodik arról, hogy e rendelkezésnek érvény szereztessek? Hiszen igaz, a cseléd elhagyhatja helyét keserves fél hónap után, de vajjon ki fogadja fel azt a leányt, aki folyton változtatja helyét? Tehet ugyan panaszt a rendőrségen... A rendőrség! Ez az állapot, mely egy egész társadalmi osztálynak, a cselédkének egyedüli jogszolgáltatójává a rendőrséget teszi meg, ez alázza le helyzetüket a páriák sorára.

Egy másik rákfenéje a cselédügynek a munkaközvetítés túrhetetlen állapota. Csak a nők teljes szervezetlensége okozhatta különben érthetetlen közömbösségüket evvel a berendezéssel szemben, amely a magánvállalkozás minden bűnével ékes; alatta legközvetlenebbül, tehát legfeltűnőbbben szenved munkás és munkaadó egyaránt.

Ezek régi bűnök, régi mulasztások, régi bajok; kétségtelen, hogy a háború folyamán előtérbe jutott társadalmi problémák között nem utolsó kérdés a cselédügy sürgős megoldásának szüksége. Mert ha már a háború előtt is voltak idők, mikor a cselédhiány a háziasszonyokat gyakran nagyon kínos helyzetbe hozta és a munkabéreket tetemesen emelte, ez az állapot a háború okozta munkáshiány és a nők gyakoribb kenyérkereseti munkája következtében fokozott mértékben fogja éreztetni hatását. Az építészeti hatóságoknak meg kell követelniük, hogy minden egy szoba-konyhánál nagyobb lakásban világos, egészséges cselédszoba legyen és minden házban a mosókonyha mellett közös fürdő a személyzet részére — és így tovább.

Ez apróbb, de fontos rendelkezéseken kívül azonban elsősorban feltétlenül szükség van két törvényes intézkedésre, mely I. a háztartási munkás munkaidéjét, pihenőidejét és szabadidejét méltányosan megszabja. II. A ki z á r ó l a g o s a n hatósági, nők által vezetett munkaközvetítést elrendeli. Szeretném a háziasszonyok ijedelmét eloszlatni; a munkát csakúgy el fogják a cselédek¹ végezni, mint eddig. Rövidebb munkaidőben, hosszabb pihenés után ugyanannyit el lehet végezni, mini; fáradtan, hosszabb idő alatt. Ez bebizonyosodott a képzett, szellemi munkát végző pénzügyi tisztviselőknél; épúgy fogjuk ezt tapasztalni a cselédeknel is.

Aki egy cselédnél többet alkalmaz, nem fog azért munkaerő nélkül maradni, akinek pedig egy cselédje van, ma, mikor a technika fejlettsége annyira szolgálja a kényelmet, könnyen meglehet néhány óráig személyes kiszolgálás nélkül is. Ilyen, emberhez méltóbb viszonyok mellett azután vállalnak majd háztartási munkái; értelmesebb nők is.

Oly nagy munkásosztály sorsát, mint amilyen a cselédeké, nem lehet a munkaadó emberséges érzelmeire alapítani; nagyon labilis alap ez. A mi feudális gondolkozástól áthatott társadalmunkban a munkás megbecsülését csak intézményesen lehet biztosítani. Legtöbb háziasszony felháborodással utasítja vissza a cseléd »merészségét«, ha a szerződött megbeszélés alkalmából a családtagok és szobák száma iránt érdeklődik. Tapasztaltam ezt jólelkű, de akik nem értették meg a helyzetet, hogy szerződő féllel állnak szemben, ki csak úgy fogja lelkiismeretesen teljesíthetni kötelességeit, ha azokat *előzően* ismerve, vállalta.

Tapasztalatból tudom, hogy a cseléd megbecsülése, nem a kegyes jóakarát, de emberi és munkás jogainak tiszteletbentartása a háziasszony legokosabb és legcélravezetőbb politikája. De vannak, kik ezt a tapasztalatszerzést mag sem kísérlik. Ott parancsoljon a törvény, a jog.

Mellemé Miskolcзы Eugenia.